

dostupa:http://apps.who.int/iris/bitstream/10665/81965/7/9789244564585_rus.pdf?ua=1

Рецензент: Балджи М.Д. д.е.н., професор, зав. кафедри економіки та управління національним господарством Одеського національного економічного університету

20.09.2015

УДК 658.7:061.5

Чорна Марина

ЛОГІСТИКА В ПІДПРИЄМСТВАХ ТОРГІВЛІ: ЗМІНА ПРІОРИТЕТІВ

У статті обґрунтовується необхідність трансформації традиційних підходів до організації торгово-технологічних процесів в підприємствах торгівлі на засадах логістичного підходу внаслідок зростання невизначеності середовища їх функціонування та конкуренції на ринку товарів і послуг. Виокремлюються основні етапи впровадження логістики в торговельних підприємствах, зазначається їх зміст та цілі, що ставляться на кожному етапі. Визначаються вимоги до управління постачанням товарів і товарними запасами.

Розглядається роль інформаційного забезпечення як в процесі планування торговельної діяльності, так і в процесі супроводу реалізації товарів в режимі реального часу. Висвітлюється потреба в організації системи інформаційної підтримки планування товарообороту та товарних запасів в торгово-технологічних процесах підприємств торгівлі на засадах логістичного підходу.

Ключові слова: підприємства торгівлі, логістичний підхід до організації торгово-технологічного процесу, етапи впровадження логістики

Чорная Марина

ЛОГИСТИКА В ПРЕДПРИЯТИЯХ ТОРГОВЛИ: СМЕНА ПРИОРИТЕТОВ

В статье обосновывается необходимость трансформации традиционных подходов к организации торгово-технологических процессов в предприятиях торговли на основе логистического подхода

вследствие усиления неопределенности среды их функционирования и конкуренции на рынке товаров и услуг. Выделяются основные этапы внедрения логистики в торговых предприятиях, определяется их содержание и цели, ставящиеся на каждом этапе. Определяются требования к управлению поставками товаров и товарными запасами. Рассматривается роль информационного обеспечения как в процессе планирования торговой деятельности, так и в процессе сопровождения реализации товаров в режиме реального времени. Отображается потребность в организации системы информационной поддержки планирования товарооборота и товарных запасов в торгово-технологических процессах предприятий торговли на основе логистического подхода.

Ключевые слова: предприятия торговли, логистический подход к организации торгово-технологического процесса, этапы внедрения логистики

Chorna Marina

LOGISTICS IN TRADE ENTERPRISES: CHANGING PRIORITIES

In the article the necessity of transforming traditional approaches to trade and technological process management in the trade enterprises on

the basis of logistic approach as a cause of the their operation and competition environment confusion in goods and services. Highlighted the main stages of implementation logistics to trade enterprises, indicated their each stage contents and objectives. Identified requirements for supply chain management of goods and inventory. The role of information support in the process of trading activity planning, and in the process of goods sale support in real time. Revealed the needs for the organization of information support planning and inventory turnover in trade enterprises trade and manufacturing processes on the basis of logistics approach.

Keywords: trade enterprises, logistics approach to trade and technological process organization, stages of logistics implementation

Постановка проблеми. Будь-яке підприємство торгівлі, яке здійснює господарську діяльність для задоволення попиту обслуговуваних контингентів покупців в товарах та отримує внаслідок цього підприємницький дохід (прибуток), може розглядатися як

виробничу систему. Об'єктом цієї виробничої системи виступає надання торговельних послуг. В умовах значного посилення конкуренції на ринку споживчих товарів та послуг (товарів, товаровиробників, торговельних підприємств) така виробничу система буде конкурентоспроможною, якщо будуватиме торгово-технологічний процес з дотриманням логістичного правила семи «Н»: необхідний товар в необхідній кількості належної якості в необхідному місці в необхідний час для необхідного споживача з найкращими витратами обігу.

Ускладнення умов провадження господарської діяльності та поглиблення невизначеності середовища функціонування викликають необхідність перегляду підходів до організації торгово-технологічних процесів підприємств торгівлі, що й зумовило вибір теми даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вагоме значення для вивчення зазначеної проблеми мають праці з функціонування та розвитку підприємств торгівлі на засадах концепції логістики В. Апопія [1], О. Воскобоевої, К. Ковальова [3], Л. Лігоненко, А. Мазаракі, Н. Міценко [4], І. Міщука [5; 6], В. Стаханова [7], Н. Струк [9], С. Уварова [3], Л. Фролової [8], Г. Черевка [9], Р. Шеховцева [7], П. Щеглова [3], та інших вчених. Разом з тим, питання

трансформації підходів до організації торгово-технологічних процесів в підприємствах торгівлі залишаються поза увагою дослідників.

Мета статті – обґрунтувати необхідність та розкрити особливості логістичного підходу до організації торгово-технологічних процесів у підприємствах торгівлі.

Основний матеріал дослідження. Вивчення зарубіжного досвіду ведення торговельного бізнесу та узагальнення наукових праць провідних вчених і практиків у сфері роздрібно́ї торгівлі свідчать, що значна частина змін у підходах до організації торгово-технологічних процесів в підприємствах торгівлі пов'язана з управлінням товаропостачанням та товарними запасами (формуванням, розподілом, використанням, поповненням).

При цьому, як зазначають науковці, питання належного управління товарними запасами тісно корелює з проблемою оптимізації витрат обігу торговельних підприємств. Так, Н. Міценко та Н. Миколів вказують, що «...нерівномірність, стохастичність

товарних потоків, які проходять через торговельні підприємства, обумовлює процес утворення і зміни обсягів товарних запасів, на скорочення яких (в прагненні до того ідеального варіанту, коли вхідний і вихідний потоки були б рівномірними, синхронізованими в часі), повинне бути орієнтоване управління в будь-якій товаропровідній системі» [4, с. 314]. О. Рижкова та І. Міщук у [5] зазначають, що «...існування товарних запасів веде до виникнення значних витрат, пов'язаних із існуванням запасів як таких (на це потрібен певний капітал, що вкладається у закупівлі, обслуговування і амортизацію обладнання, будівель, споруд і т.п.), фізичним зберіганням та обслуговуванням запасів, страховими та адміністративними витратами, а також витратами з організації закупівель (подання замовлень, товаропостачання, приймання)». Саме тому організація торгово-технологічного процесу торговельного підприємства вимагає передусім реінжинірингу зазначеного блоку торгово-технологічного процесу на засадах логістичного підходу.

Підкреслимо, що зростання конкуренції на ринку товарів та послуг актуалізує використання інструментарію логістики для прискорення руху матеріального (товарного) потоку через оптимізацію каналів товаропросування, контролю за рухом товарів і, як наслідок, підвищення рівня сервісу на всіх етапах просування товарів від виробника до споживача. Процес впровадження логістики на рівні підприємства торгівлі викликає необхідність трансформації традиційних підходів до організації торгово-технологічних процесів і відбувається через декілька етапів (рис. 1).

Враховуючи розвиток логістики в торговельних підприємствах у напрямку формування інтегрованих логістичних систем, вважаємо, що основними вимогами до управління товаропостачанням і товарними запасами в підприємстві торгівлі повинні бути:

- наявність в продажу асортименту товарів згідно визначеної асортиментної матриці;
- використання «витягуючої» системи розподілу, яка уможливорює щоденне реагування на реальну реалізацію товарів у магазинах;
- часте поповнення товарних запасів згідно інформації про щоденний фактичний товарооборот;
- моніторинг стану товарних запасів та використання системи

індикаторів для

- організації їх поповнення;
- оперативне регулювання рівня та структури товарних запасів у підприємстві торгівлі (у торговій залі, на складі) залежно від зміни попиту покупців;
- планування обсягу товарообороту та рівня товарних запасів в періоди пікових навантажень, пов'язаних із сезонністю продажу, святковими подіями, тощо.

Рис. 1. Етапи процесу впровадження логістики в торговельних підприємствах

Реалізація цих вимог у практичній діяльності підприємств торгівлі можлива за умови налагодження системи інформаційного забезпечення як процесів планування торговельної діяльності, так і супроводу в режимі реального часу сукупності актів реалізації товарів, що визначають параметри матеріального (товарного) потоку. Застосування комп'ютерних технологій та прикладного програмного забезпечення дозволяють відслідковувати рух товарних потоків, використовувати математичний апарат для моделювання логістичного процесу, обґрунтування оптимальних логістичних рішень, планування розмірів товарообороту, тощо. Варто зазначити, що в практиці

вітчизняної торгівлі склалась ситуація чітко вираженого дисбалансу в розвитку систем інформаційної підтримки реінжинірингу торгово-технологічних процесів торговельних підприємств у секторі корпоративної роздрібною торгівлі та роздрібною торгівлі суб'єктів малого (особливо, мікро-) підприємництва через несприйняття ними технологій, що передбачають фіксацію та використання в планово-аналітичній роботі показників реальних обсягів реалізації товарів.

Разом з тим, планування товарних запасів та товарних ресурсів (надходження товарів) у підприємствах торгівлі слід розглядати крізь призму потреб забезпечення щоденного виконання плану товарообороту. В цьому контексті зростання обсягу товарообороту на рівні окремого торговельного підприємства можливе при виконанні таких умов ефективного управління [2, с. 125-126]:

- планування обсягів товарообороту відповідно до стратегії діяльності торговельного підприємства, яка передбачає взаємозв'язок темпів розвитку товарообороту з розвитком регіонального споживчого ринку та змінами його кон'юнктури;

- формування ефективної політики товарного забезпечення товарообороту, яка передбачає планування структури товарообороту, що найкраще відповідає потребам контингенту покупців, яких обслуговує підприємство, а також забезпечення обсягів і структури постачання товарів і товарних запасів;

- забезпечення ефективного використання наявного ресурсного потенціалу торговельного підприємства та ін.

Використання логістичного підходу до організації основних торгово-технологічних процесів у торговельних підприємствах дозволяє скоротити рівень товарних запасів та витрати на їх утримання, оптимізувати розміщення складських площ і схеми товаропросування товарів від постачальників, забезпечити надійну пропозицію якісних товарів відповідно до попиту обслуговуваних покупців.

Висновки і перспективи подальших досліджень. Шляхами досягнення конкурентоспроможності торговельного підприємства на ринку діяльності на основі застосування інструментарію логістики є: створення системи моніторингу стану товарних запасів та їх оперативного поповнення; побудова логістичного ланцюга товаропостачання підприємства; планування обсягу та структури

товарообороту на основі його обліку в режимі реального часу.

Подальші дослідження зазначеної проблеми стосуються формування інформаційної підтримки реінжинірингу торгово-технологічних процесів торговельних підприємств з використанням сучасних програмних продуктів та організаційно-економічного механізму планування показників товарообороту (обсягів реалізації товарів, надходження та товарних запасів) з врахуванням їх ресурсного потенціалу.

Література

1. Апопій В. В. Внутрішня торгівля та АПК України: ефективність взаємодії : монографія / В. В. Апопій. – Львів : Вид-во ЛКА, 2007. – 368 с.

2. Блонська В. І. Роздрібний товарообіг торговельного підприємства та напрямки ефективного управління ним у сучасних умовах господарювання / В. І. Блонська, К. О. Феофанова // Науковий вісник НЛТУУ : зб. наук.-техн. праць. – Львів : НЛТУУ, 2008. – Вип. 18.4. – С. 123-127.

3. Ковалев К. Ю. Логістика в розничній торгівлі: як побудувати ефективну мережу / К. Ю. Ковалев, С. А. Уваров, П. Е. Щеглов. – СПб. : Питер, 2007. – 272 с.

4. Міценко Н. Г. Проблеми управління товарними запасами торговельних підприємств / Н. Г. Міценко, Н. Б. Миколів // Науковий вісник НЛТУУ : зб. наук.-техн. праць. – Львів : НЛТУУ, 2011. – Вип. 21.3. – С. 313-317.

5. Міщук І. П. Формування ефективної політики управління товарними запасами торговельного підприємства / І. П. Міщук, О. В. Рижкова // Науковий вісник НЛТУУ : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУУ, 2012. – Вип. 22.03. – С. 297-302.

6. Міщук І. П. Формування системи логістики як умова підвищення ефективності діяльності підприємств торгівлі / І. П. Міщук // Вісник соціально-економічних досліджень. – Одеса : ОНЕУ, 2013. – Вип. 4 (51). – С. 98-105.

7. Стаханов В. Н. Торговая логистика / В. Н. Стаханов, Р. В. Шеховцев. – М. : ПРИОР, 2000. -112 с.

8. Фролова Л. В. Механізми логістичного управління торговельним підприємством : монографія / Л. В. Фролова. –

Донецьк : ДонДУЕТ, 2005. – 322 с.

9. Черевко Г. В. Вдосконалення управління матеріально-інформаційними потоками підприємств АПК на засадах логістики : монографія / Г. В. Черевко, Н. С. Струк. – Львів : Ліга-Прес, 2012. – 352 с.

1. Apopij V. V. Vnutrishnya torgivlya ta APK Ukrayiny: efekty`vnist` vzayemodiyi : monografiya / V. V. Apopij. – L`viv : Vy`d-vo LKA, 2007. – 368 s.

2. Blons`ka V. I. Rozdribny`j tovaroobig torgovel`nogo pidpry`yemstva ta napryamky` efekty`vnogo upravlinnya ny`m u suchasny`x umovax gospodaryuvannya / V. I. Blons`ka, K. O. Feofanova // Naukovy`j visny`k NLTUU : zb. nauk.-texn. prac`. – L`viv : NLTUU, 2008. – Vy`p. 18.4. – S. 123-127.

3. Kovalev K. Yu. Logy`sty`ka v rozny`chnoj torgovle: kak postroyt` yeffekty`vnuyu set` / K. Yu. Kovalev, S. A. Uvarov, P. E. Shheglov. – SPb. : Py`ter. 2007. – 272 s.

4. Micenko N. G. Problemy` upravlinnya tovarny`my` zapasamy` torgovel`ny`x pidpry`yemstv / N. G. Micenko, N. B. My`koliv // Naukovy`j visny`k NLTUU : zb. nauk.-texn. prac`. – L`viv : NLTUU, 2011. – Vy`p. 21.3. – S. 313-317.

5. Mishhuk I. P. Formuvannya efekty`vnoyi polity`ky` upravlinnya tovarny`my` zapasamy` torgovel`nogo pidpry`yemstva / I. P. Mishhuk, O. V. Ry`zhkova // Naukovy`j visny`k NLTUU : zb. nauk.-texn. prac`. – L`viv : RVV NLTUU, 2012. – Vy`p. 22.03. – S. 297-302.

6. Mishhuk I. P. Formuvannya sy`stemy` logisty`ky` yak umova pidvy`shhennya efekty`vnosti diyal`nosti pidpry`yemstv torgivli / I. P. Mishhuk // Visny`k social`no-ekonomichny`x doslidzhen`. – Odesa : ONEU, 2013. – Vy`p. 4 (51). – S. 98-105.

7. Staxanov V. N. Torgovaya logy`sty`ka / V. N. Staxanov, R. V. Shexovcev. – M. : PRY`OR, 2000. -112 s.

8. Frolova L. V. Mexanizmy` logisty`chnogo upravlinnya torgovel`ny`m pidpry`yemstvom : monografiya / L. V. Frolova. – Donecz`k : DonDUET, 2005. – 322 s.

9. Cherevko G. V. Vdoskonalennya upravlinnya material`no-informacijny`my` potokamy` pidpry`yemstv APK na zasadax logisty`ky` : monografiya / G. V. Cherevko, N. S. Struk. – L`viv : Liga-Pres, 2012. – 352 s.

***Рецензент:** Балджи М.Д. д.е.н., професор, зав. кафедри економіки та управління національним господарством Одеського національного економічного університету*